

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Io. Baptistæ Portæ Neapolitani Magiæ Naturalis Libri
Viginti**

Della Porta, Giambattista

Frankfurt, 1607

De piscibus qui ex putrefactione gignuntur. Cap. IV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70772)

De piscibus qui ex putrefactione gignuntur.

C A P. I V.

RELIQUVM est piscium aliquot memoremus, qui
 è putrefactione nascuntur, vbi de terrenis, & volu-
 cribus dixerimus, & primo,

Anguilla quomodo generentur.

In angulis sexus scemininus, masculinusq; non est, nec
 per coitum generantur, nec patiunt oua, nec verò capta
 vnquam est, quæ aut semen genitale, aut oua haberet,
 nec meatus vuluæ accommodatos scissura vlla ostēdit,
 quod ita esse argumento constat, quod in nōnullis scē-
 culentis stagnis, aqua omni exhausta, & limo deterfo,
 anguillæ denuò generantur, vbi aqua accesserit pluuia:
 nam siccis tēporibus gigni nequeunt, etiam perenni in
 stagno, quippe imbre nascuntur, & aluntur: ex Aristo-
 tele. Ex putridis etiam rebus generantur. Compertum
 est enim mortuo equo, & stagnis iniecto paulò post in-
 numerabiles anguillas visas esse; quod ex aliorum ani-
 maliū cadaueribus quoq; accidit. Aristoteles ex intesti-
 nis terræ oriri dixit, quæ intestina oriūtur tum in mari,
 tum in fluuijs, tū in stagnis putredinis, maxime ratio-
 ne, sed in mari, quæ algæ sunt, in stagnis autem, & flu-
 uijs iuxta ripas, calor enim amplius eas subire partes
 facit, vt putreant, Ob id nos amicum nouimus, qui li-
 gneis vasis aqua plenis, algis, & quibusdam fluminum
 herbis immisissis, & lapidis pondere oppressis sub diò,
 paucis diebus anguillas generabat, Similis est

Apuarum ortus ex spuma.

Apuam Græci *ἀφύλη* vocāt, quod is pisciculus è pluuia
 nascatur. Plura earum genera, quæ *ἐκ ἀφῆς*, id est, spu-
 ma, non ex coitu gignuntur, sed ex terra arenosa, quæ
 nec incrementum capit, nec prolem affert, sed tempo-
 ris spatio perit, ac denuo nascitur, vnde omnibus ferè
 anni temporibus generantur, & nascuntur locis vm-
 brosis, & tepidis, quoties solum tepescit, vt in Attica ter-
 ra apud Salaminam, & iuxta Themistocleum in Mara-
 thone. Nonnusquam vel quum aqua è coelo incescit,

oritur hic pisciculus in spuma, fertur interdū per summa maris, & in spuma fluitat, vt in fimo vermiculi. Athenæus Veneri sacrum dicit, quod ipsa quoq; è spuma genita sit, vnde *αἰσχροδύτης* nomen meruerit. Ælianus apuæ non procreant, nec procreantur, sed è limo nascuntur, quum enim cœnum in mari cōcreuerit, valde & limosum, & atrum efficitur, mirabili natura & vitali tepescit, atq; in permulta animalia, nimirū apuas immutatur. Cōtra numerosiores fluctus, ac saxifragas vndas perfugia habēt sinuosas scopulorum latebras, nulloq; egent cibo. Oppianus ita elegantissimè describit.

*Aphricides imbelles genus non sanguine nata,
Paruula sub nullo turba est generata parente,
Quum fortes imbres densis ex nubibus haurit,
Mens lonis, ex templo miscetur murmure pontus,
Tollantur fluctus celari vertigine misti,
Qui canas faciunt spumas, atque vnda tumescit,
Et non prausis collecta hæc agmina tedis
Emergunt pelago, subito nutrita videntur.
Spuma nascuntur, de spuma nomina sumunt, &c.*

Apua mugilum ex putrefactione.

Nascitur genus quoddam apuæ mugilum, quod nō ex coitu, sed ex limo, arene nascitur, quod tum locis palustribus, tum vero apud Gnidum factū olim memoratur, stagnis enim, vigente canicula, exiccatis, & limo arido, vbi primum imbribus restagnare loca inciperēt, pisciculi nascebantur mugilum generis, magnitudine mænarum paruarum, nec in his aliquid, vel oui, vel feminis continebatur. Quin etiam in nonnullis Asiae amnibus, qua effluunt in mari pisciculi, quidam magnitudine intestinorum hepseti eodē modo proueniunt, quare apua mugilum ex arenosa terra, vel limo nascitur, ex Aristotele. Idem de apua mænidum existimandum est. Videtur etiam nasci

Cyprinus ex putri limo.

Eodem modo aquæ dulcis, quippe obseruatum est lacubus, montibus obuallatis, in quibus nullus fons, aut palus, aut fluuius alluit, influitq; præter cœlestem imbrem,

brem, & ubi pluuia inceserint, piscibus onerantur, & inter ceteros cyprinis. Sunt etiam, qui legitimo naturæ ordine ex mare & foemina generantur. Sunt etiam in peculiaribus lacubus priuatae naturæ pisces, ut in Lacu Lemano, Benaco, & alijs carpiones, & similes. Generantur quoque

Terreni pisces ex putrefactione.

Tradit Plinius in Paphlagonia effodi pisces gratissimos cibis, terrenos altis scrobibus, in his locis, ubi nulla restagnant aqua, miraturq; & ipse gigni sine coitu. Humoris quidē vim aliquam inesse, quam puteis arbitrat, quum in nonnullis reperiantur pisces. Gignuntur,

Ostracoderma ex limo spumoso.

Si testis intacta considerabimus, siue ex marini humoris vi, siue sine femine, siue mare, & foemina procreari cernimus: Quum enim dura testa vndiq; operta sit, ut nullus interiorum partium, quæ ad generationem condita sunt, contactus, vel attritus fieri commodè potest. Inquit Aristoteles omnia ostracoderma sponte nasci, argumento quod in nauigijs oriantur, ex putrescente limo spumoso, multisq; in locis, in quibus nil tale ante fuit, humoris inopia coenoso reddito loco, testacea nata sunt. Nil autē ab his genitale emitti inditio est, quod quum Chij quidā ex Lesbo varia ostrea delata in maris vicina loca, limosaq; diuidissent, tempore nihilo plura fuere, quin magnitudo earum increuisset. Ostrea igitur in mari, fluijs, & lacubus generantur, & ob id limnosta appellata, suamq; originem capiunt, ubi coenum est. Oppianus:

*Iam etiam in humidis liquidas habentib. vias maris,
Gurgiribus sponte nascentia germina, & mare ca-
rentia genera,*

*Ostreum, imbecillesq; apua, concharumq; genera,
Et testacea, turbines, & quæ in arena nascuntur.*

Et alibi:

Qui non concumbunt, nec foetus nexibus edunt,

Per se nascuntur, foedo velut ostrea coeno:

Est non distincto semper leuis ostrea sexu,

Hos inter pisces nec mas, nec foemina nota,

Vrtice, purpura, vngues sponte gignuntur.
 Vt lepades, pectines, holoturia, & omnia, quæ suis fedibus hærent. nam quomodo in ijs inter se corporum congressus, atque commistio fieri posset, quum plantarum more viuant? Purpuræ igitur, & ostracoderma ex materia putrescente, & limo nascuntur. Buccinis ortus idem. Limostrearum origo cœnosis locis existit. Conchæ, vngues, & pectines in arenosis locis formantur. Pinnæ rectæ bisso alligatæ in locis arenosis, & cœnosis: denique testacea omnia sponte fiunt ex limo, pro limi differentia. In cœnoso ostrea, in arenoso conchæ, in petrarum cauernulis holoturia, balani, per summa adhærent lepades, & neritæ: mytulis, purpuris & buccinis eadem origo, quæ materia putrescens est in aliquibus stagnis. Quum sepes piscandi gratia disponerentur, & per vetustatem computruissent, mytulorum copia abundauit, ijs verò reuulsis, locus mytulis caruit.

Ex variorum animalium mixtione possent noua exoriri animalia. CAP. V.

DIXIMVS animalia, quæ ex putrefactione oriebantur, nunc ex variorum commistione varia exoriri posse animalia non inficiabimur, & ex his alia noua generari, ne occasio vnquam desit, infinita procreandi animalia, & monstra inuisa. Nec aliam ob causam dixit Aristoteles animalium libro, Africam semper aliquid noui parere, nisi quia aquarum penuria in his regionibus ad flumina conuenirent varia animalium genera, ex propinquis & vicinis locis, quæ vi, aut voluptate cogente, ad coitum informes partus & monstruosa nascebantur animalia. Ab antiquis multa descripta sunt, multa recenter excogitata, & casu inuenta, quæ futura esse possunt, ingeniosis cordatis viris iudicandum relinquo. Sed ingeniosos diuertere, aut deterrere non deberent Philosophorum quorundam persuasiones, ex duobus diuersis generibus natura tertij generis fieri, & neutris parentum esse similia, eaq; ipsa, quæ iam nata sunt, non gignere in omni animalium genere, propterea quod videant mulum non generare, quum multa animalia